

Reformationsbibelns revidering och översättning av Gamla Testamentet

Den masoretiska text vi utgår ifrån är den som reformatorerna använde på 1500-talet, Bombergs andra utgåva från 1524-25. Några utgåvor av den masoretiska texten hade tidigare kommit i tryckt form, men med Bombergs andra utgåva blev texten fixerad och accepterad av alla reformatorer. Denna hebreiska text har varit den allmänt accepterade och använda masoretiska texten i över 400 år. Majoriteten av alla tillgängliga handskrifter kom att ligga till grund för denna utgåva, som också kallas den andra rabbinerbibeln.

Ny utgåva av den hebreiska grundtexten.

På samma sätt som textforskarna i slutet av 1800-talet genom textkritik försökte återgå till en förmodad äldre text i Nya Testamentet, så ville man göra detsamma även i GT. Under 1900-talet övergav man den andra rabbinerbibeln, som varit i bruk i över 400 år och som av många ansågs vara "Textus Receptus" för Gamla Testamentet. Mannen som man brukar förknippa med denna förändring i urval av text heter Rudolf Kittel. Kittels första två upplagor var baserade på rabbinerbibeln. Men den tredje upplagan från 1929-1937, som kallas BHK, Biblia Hebraica Kittel, var baserad på Leningradkodexen B19a. Han ville ge ut en hebreisk text som baserades enbart på en handskrift, nämligen den äldsta tillgängliga som innehåller hela Gamla Testamentets hebreiska text, den s.k. Codex Leningradensis från 1008 e. Kr. Skillnaden är att man här utgår ifrån endast en handskrift. De handskrifter som man tidigare hade använt var några hundra år yngre. Om man betänker att den Hebreiska Bibeln började skrivas av Moses omkring 1500 år f. Kr. så kom man inte mycket närmare när originalet skrevs. Från Leningradkodexen till Moses återstår fortfarande ca 2500 år! Eftersom denna gamla handskrift fick en sådan auktoriserad ställning så kom det också att innebära att man permanentade fel som fanns i denna handskrift. Men för dagens textforskare, både i Gamla och Nya Testamentet, gäller denna tes att äldst är bäst.

Revidering av Kittels text.

År 1967/77 gav Wurttembergs Bibelsällskap (numera Tyska Bibelsällskapet) ut en revidering av Kittels tredje utgåva, som heter Biblia Hebraica Stuttgartensia. Redaktörer för denna utgivning är Karl Elliger och Wilhelm Rudolph, och brukar förkortas BHS. Både BHK och BHS har Leningradkodexen som grund. Därefter har ytterligare fem upplagor kommit ut. Den fjärde upplagan av BHS som kom ut 1990 har också påverkat Bibel 2000.

Gemensamt för BHK och BHS är att de förutom texten från handskriften i fråga också trycker en kritisk apparat, i vilken förtecknas andra läsarter som finns i andra hebreiska handskrifter och /eller som omvittnas av någon eller flera av de antika översättningarna t.ex. Septuaginta, Peshitta, Vulgata etc. Där finns också ett antal fall där utgivarna föreslår ändringar som inte (hitills) har funnit stöd i några fynd av handskrifter eller via de gamla översättningarna. Allt detta görs för att möjliggöra för användaren att själv ta ställning till hur den ursprungliga texten kan ha sett ut.

Kritik mot den nya hebreiska grundtexten.

Det finns en del som är kritiska till denna nya hebreiska text som både BHK och BHS representerar, eftersom de menar att den hebreiska texten har förändrats på många

ställen och att man lägger för stor vikt vid en enda handskrift bara för att den för närvarande är äldst. En del hävdar att det rör sig om cirka 20.000 skillnader mellan Bombergs andra utgåva och BHK/BHS, även om många av dessa är mycket små och obetydliga. Andra hävdar att det endast finns åtta viktiga skillnader mellan dessa olika hebreiska texter. Det finns ingen som vi känner till som har gjort en noggrann jämförelse mellan dessa hebreiska texter. Med hänsyn till redan konstaterade skillnader i GT, som vi funnit i vårt revideringsarbete är det mycket sannolikt att det finns fler väsentliga skillnader än endast åtta stycken. Skillnaderna blir dessutom betydligt fler i GT i många Biblar, eftersom många översättningar även tar hänsyn till de antika översättningarna såsom Septuaginta, Peshitta och Vulgata, vilket Bibel 2000 har gjort.

Bibelöversättningar - Bibel 2000.

Den första upplagan av BHS, från 1967/77 ligger till grund för Bibel 2000. Därefter har ytterligare fem upplagor kommit ut. Den fjärde upplagan av BHS, som kom ut 1990 har också påverkat Bibel 2000. Bibelkommissionens direktiv föreskriver att: "den nya översättningen (Bibel 2000), i motsats till den nu gällande (1917/GT 82), skall baseras på en text som har fastställts enligt gängse textkritiska regler. Varianter i det äldre materialet bör föredras framför MT (BHS 1967/77), om de kan antas företräda en ursprungligare text. Sådana avvikelser från den hebreiska standardtexten skall redovisas." I Bibel 2000 finns bland de "textkritiska anmärkningarna" en förteckning på ca 4200 ställen i GT där de har avvikit från den hebreiska standardtexten (BHS 1967/77) och följt något annat t.ex. någon av de antika översättningarna. Svårigheten med en sådan metod är att bedöma om de antika översättningarna representerar en mer ursprunglig text än den hebreiska.

Folkbibeln.

Ansvarig för Gamla testamentets text, Seth Erlandsson, säger följande om vilken hebreisk text de har använt i GT: "Vi har följt den masoretiska texten enligt Biblia Hebraica Stuttgartensia (1967/77). Om Septuaginta eller någon annan tidig översättning eller handskrift (t.ex. dödahavsrollarna) vittnar om en annan grundtext än den masoretiska texten, har vi noterat det i en not." Folkbibeln är inte enbart en nyöversättning i GT utan även en revidering av 1917 års kyrkobibel. Det är konstaterat att en majoritet av 1917 års översättare inte trodde att Herren har bevarat sitt ord samt att översättarna inte alltid har följt den masoretiska texten. För mer information läs: Sanningen bakom 1917 års kyrkobibel på hemsidan: www.dragenut.se

Reformationsbibeln.

Eftersom delar av Martin Luthers tyska översättning av Gamla testamentet kom ut innan 1524-1525, så kunde inte Luther använda sig av Bombergs andra utgåva utan använde sig av en tidigare hebreisk text som trycktes 1494. Luther hade dock möjlighet att använda Bombergs andra utgåva till de böcker i GT som kom ut efter 1525. I Gamla Testamentet är vår svenska reformationsbibel dels en översättning av Luthers Bibel dels en översättning av den latinska översättningen Vulgata. Den katolska kyrkans Vulgatabibel är i sin tur till stora delar en översättning av den grekiska översättningen Septuaginta. Detta innebär att Karl XII:s Bibel som endast är

en lätt revidering av Gustav Vasas Bibel inte enbart har utgått ifrån Bombergs andra utgåva. King James Version bygger däremot sin översättning enbart på Bombergs andra utgåva. Detta innebär att i vissa bibelböcker i Gamla testamentet är skillnaderna mellan King James Version och Karl XII:s Bibel mycket få, medan det i andra böcker är mer omfattande.

Till följd av detta kommer vissa bibelböcker i GT i Reformationsbibeln att mer vara en översättning av King James Version än en revidering av Karl XII:s Bibel. Endast i undantagsfall har vi med hjälp av hebreisk expertis översatt direkt från hebreiskan och vid dessa tillfällen har vi markerat med fotnot vad som står i Karl XII:s Bibel och King James Version.

Svenska Reformationsbibelsällskapet önskar inte ta hänsyn till de antika översättningarna och vill inte heller utgå ifrån den nya hebreiska grundtexten. Vi anser att det är rätt att utgå ifrån en hebreisk grundtext, dvs. Bombergs andra rabbinerbibel från 1524-1525 som King James Version utgår ifrån. Denna hebreiska grundtext har vunnit ett stort erkännande och har varit i bruk i över 400 år. Innan dess fanns Herrens bevarade Ord i de handskrifter som blev överlämnade till redaktören för den andra rabbinerbibeln, Ben Chayyim. Kopior som ytterst noggrant hade kopierats från generation till generation. Ytterst sett vilar vårt ställningstagande på samma argument som för Textus Receptus i NT. Det är helt enkelt från ett kristet perspektiv otänkbart att den Helige Ande skulle väglett sina troende att i flera århundraden använda fel text. Försvarena av BHS hävdar inte att de har den ursprungliga texten utan bara att de har kommit några hundra år närmare den ursprungliga texten. Är det inte mer troligt att de fåtal kopior som motsäger majoriteten av kopior i själva verket är korrupta kopior som finns kvar endast därför att de inte använts? Detta är vår ståndpunkt, och som vi ser det, den enda rimliga ståndpunkten från ett kristet perspektiv. Vi tror att Herren har bevarat sitt Ord.